
SOCIAL PLANNING AND SOCIAL WORK WITH CHILDREN AND FAMILIES AT RISK AND OVERCOMING COGNITIVE DISMODERATE INTERCOURSE

Vesela Ivanova Bozhkova

Southwestern University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, Bulgaria, vesela_bojkova@abv.bg

Abstract: Social planning in social work is defined in the aspect of a process, highlighting methods and approaches needed in various problematic situations, leading to the incorrect refraction of feedback in the process of communication (cognitive dismoderate intercourse). In the second decade of the 20th century, social forecasters indicated the need for groups and individuals to have coping skills. The hallmarks of social planning are efficiency, predictability, and minimizing job-specific misconceptions. Planning in social work goes through stages, such as analyzing the problematic situation and assessment in terms of the necessary needs, considering the resource capacity, making decisions for action, planning expertise and approving the activity. Social planning contains values and approaches related to the effective use of social programs to improve the quality of life, analyzing the factors determining the level of social problems by considering the interrelated components and allocating funds to applicable assistance from others.

The research methodology includes the analysis of social modeling and social work for children and families at risk. The empirical model of the practice integrates the empirical assessment to establish the feedback, that is, the corrective procedural intervention and shaping the theoretical framework, by observing the empirical relations for the alternative orientations in the practice.

The purpose of the research is to show the preventive-pedagogical methods suitable for social management and social work with children and families at risk. There is a growing need for personnel who understand the substantive side of social work to improve the quality of life of the objects of social preventive activity, and in this case children and families at risk.

The results show new standards in the performance of the tasks dictated by the social activity theme, when working with children and families at risk, they can arise from the situation that is specific and be in diverse directions and alternative solutions in the context of a wide range. Preventive techniques are inevitably carried out with the emphasis on the adequate assessment of the needs of the object, brought to attention by the social organization.

Conclusions: Today, social individual work with children and families at risk is methodical in nature and the psychoanalytic approach is reduced to the context of techniques and ideas from humane pedagogy, behavioral, cognitive vision of social changes and the individual in their union.

Recommendations: It is necessary for the social worker to analyze in detail the information provided to him in advance, accompanied by opportunities for the realization of his work duties, as well as for making requests, complaints, proposals for a way out of risky situations.

Additional data: Cognitive dismoderate intercourse is an unexplored, hitherto, social, communicative problem in the psychological spectrum of moderation in human consciousness, reflecting on the refraction of feedback in the process of communication, implicitly (implicitly) , to maintain, self-control and explicitly (clearly), expresses his preceptive attitudes, influencing the moment of communication. In practice, there is dismoderial feedback, namely incorrect reading of behavioral signals in the communication process.

Keywords: Social technology and social work for children and families at risk to overcome cognitive dismoderate intercourse.

СОЦИАЛНО ПЛАНИРАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА ПРИ ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА В РИСК И ПРЕОДОЛЯВАНЕТО НА КОГНИТИВНО ДИСМОДЕРАЦИОННОТО ОБЩУВАНЕ

Весела Иванова Божкова

Югозападен университет "Неофит Рилски", гр. Благоевград, Р. България, vesela_bojkova@abv.bg

Резюме: Социалното планиране при социалната работа се дефинира в аспекта на процес, открояващ методи и подходи необходими в различни проблематични ситуации, водещи до неправилното пречупване на обратната връзка в процеса на общуване (cognitive dismoderate intercourse). През второто десетилетие на 20 век хората, правещи социално прогнозиране индикирали, необходимостта групите и индивидите да имат умения за изход от проблемни ситуации. Признаците на социалното планиране са – ефективност,

предсказуемост и докарване до минимум на грешните похвати при спецификата на работа. Планирането в социалната работа преминава през етапи, като анализиране на проблематичната ситуация и оценка в аспекта на нужните потребности, отчитане на ресурсният капацитет, взимане на решения за действие, експертиза на планирането и одобряването на дейността. Социалното планиране съдържа ценности и подходи, обвързани с ефективното използване на социалните програми за подобряване качеството на живот, анализиране на факторите определящи равнището на социалните проблеми, чрез отчитане на взаимосвързаните компоненти и разпределяне на фондове на приложима помощ от други.

Методологията на изследването включва, анализирането на социално моделиране и социална работа при деца и семейства в риск. Емпиричният модел на практиката, интегрира и емпиричната оценка за установяване на обратната връзка т. е. коригиращата процесуална намеса и оформяне на теоретичната рамка, чрез наблюдение на емпиричните отношения за алтернативните ориентации в практиката.

Целта на изследването е да покаже превантивно-педагогическите методи, подходящи за социално управление и социална работа при деца и семейства в риск. Нараства потребността от кадри вникващи в съдържателната страна на социалната работа за подобряването на качеството на живот на обектите на социалната превантивна дейност, а в случая деца и семейства в риск.

Резултатите показват нови стандартите в изпълнението на задачите, продиктувани от социалната дейностна тематика, при работа и с деца и семейства в риск, те могат да произтичат от ситуацията, която е конкретна и да са в разнообразни посоки и алтернативни решения в контекста на широк диапазон. Превантивните техники се осъществяват неминуемо с акцента на адекватната оценка на потребностите на обекта, поставени под внимание от социалната организация.

Заключения: Днес социалната индивидуална работа с деца и семейства в риск е с методически характер и психоаналитичният поход е редуциран в контекста на техники и идеи от хуманната педагогика, поведенческата, когнитивната визия на обществените промени и индивида в техният унисон.

Препоръки: Необходимо е социалният работник в детайли да анализира, предоставената му предварително информация, съпътствана от възможности за реализиране на работните му задължения, както и за отправяне на молби, жалби, предложения за изход от рискови ситуации.

Допълнителни данни: Когнитивно дисмодерационно общуване (cognitive dismoderate intercourse) е неизследван, досега, социален, комуникативен проблем в психологическият спектър на модерацията в човешкото съзнание, рефлектиращ, върху пречупването на обратната връзка в процеса на общуване, имплицитно (прикрито), когато личността се опитва, да запази, самоконтрол и експлицитно (ясно), изразява, прецептивните си нагласи, влияещи и в момента на комуникация. На практика се получава дисмодерационна обратна връзка, именно неправилно разчитане на поведенчески сигнали в процеса на комуникация.

Ключови думи: Социална технология и социална работа при деца и семейства в риск за преодоляването на когнитивно дисмодерационно общуване (cognitive dismoderate intercourse).

1.УВОД

Методите на превантивната дейност с агресивни деца, в процеса на подпомагащо взаимодействие целят да се предостави помощ на отделният индивид в случая деца и семейства в риск за преодоляването на проблеми и удовлетворяването на потребности в правото им на подкрепа. Конкретните цели се дефинират от проблематичните области. За реализирането на тази превантивна дейност, социалният работник непрекъснато трябва да е мобилен и да откликва на диагностицираните лица в риск. Проблемите в областта на социалната работа са продиктувани от липсата на концептуална методика. Превантивните действия са практически реализуеми, главно чрез инструкцията, съвет, заплаха от санкция. Липсва необходимият тренинг за структурна дейност. В превантивен аспект, можем да изясним значението на думата риск – индикатор за несигурно предсказване, за поведение или събитие, в бъдещето и в пробацията и социалните грижи. Това е оценка на „лошите рискове” с цел премахването им в аспекта на неадекватно поведение и проблематични събития. Под понятието дете в риск се дефинират следните определения: чиито родители са мъртви, в неизвестност, отнети са им родителските правомощия, с ограничени родителски правомощия. Детето е игнорирано от обсега на грижа, детето е жертва на злоупотреба, насилие, антихуманно отношение, експлоатация, наказание извън или в семейството му, детето е в реален риск от нараняване на психическото, физическото, интелектуалното, нравствено, социално израстване и развитие, детето е с отчетливи увреждания, трудно възможно излечими болести, детето е в наличен риск от отпадане от училище и пр. Под понятието социална работа се разбира – професия свързана с действия към положителна социална промяна в спецификата на контекста на преодоляването на затруднения и проблеми с целенасочени стремежи за благополучие на хора. Социалната подкрепа подхожда планово, чрез използването на научни теории,

поддържане на правата на човека, спазване на определени работни принципи, погледнати през погледа на социалната дейност, там където се преплита взаимодействието със средата. Социалната работа е обвързана с подкрепа на хора, семейства в средата и групите, с които те си взаимодействат. Използват се в нейният обсег комплексни подкрепящи превантивни мерки за по-добрият начин на живот в унисон с индивидуализираните им отношения и личностни способности, обвързани и със социалните ресурси и ресурсни перспективи.

2. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Проектирането на превантивната дейност, според реализирането на първоначална дейност по случай, предполага при класическия похват, първо наблюдение и изследване, професионална намеса при подкрепа на обекта на социалната работата. Тази дейност е свързана с проучване, процедури, и определянето на техники с превантивна насоченост. В съвременните подходи, практически реализирането на тази дейност започва, чрез първи контакт за получаване на доверие и договаряне, след това се преминава на фаза изследване за намиране на точният подход за изход от рисковата ситуация. Установява се контакт с детето и семейството в риск – процесът е налице след индикиран проблем в конкретната социална институция. В предохранителен аспект е важно дали проблематиката е показана от обекта в риск или е очевидна само за социалният педагог.

Когато доброволният обект в риск (клиент) е потърсил нужната му подкрепа, в тази ситуация социалният педагог, трябва да вземе под внимание амбивалентността на чувствата, вероятно изпитвани от обекта на социалната дейност (притеснение, надежда, отчаяние), който може да се държи агресивно или плахо и в този контекст Шуман, съветва да се използва подхода „настройване”, предполагащо усилията на социалният работник да се сблъскат с риска в процеса на социалната работа. Полезно е социалният работник да се съсредоточи върху преодоляването на проблемните чувства. Основните задачи за реализирането на адекватна превантивна дейност са изграждане на сигурност и приемане и разбиране към казаното от обекта в риск.

От значение е посрещането – начинът по който се подхожда към личността, този начин изразява готовността за интеракции в аспекта на натовареността на случаите в реализирането на превантивна социална подкрепа на децата и семействата в риск. Необходимо е провеждане на разговор със спокоен тон за спокойна комуникационна дейност, при което е важно детето или семейството в риск да почувства благоразположението на социалният работник.

3. РЕЗУЛТАТИ

При превантивната работата с агресивни деца в училище, отразяването на чувствата на обектите в риск е препоръчан подход от страна на социалният работник и замисълът е посочване на тяхното възприемане и значимост, което от своята реална обусловеност спомага за създаване на контакт на доверие, Шуман препоръчва да се следва този похват в социалната практика. Социалният работник при взаимодействието си с деца и семейства в риск, трябва да не изразява презрение, съответно и не трябва да спори с обектите в риск, защото мисленето за правилно и неправилно, невинен или виновен, провокира социалните работници да прескочат границата на помагане и да преминат в неприемливи отношения. Необходимо е създаване на широка мрежа от служби за социална помощ, насочена към преодоляването на: конфликти в семейството, навременната помощ при деца в риск, преодоляването на липса на нормални домашни условия, ниска самооценка на родителите, подканваща ги към недостатъчна адаптивност към живота. Сътрудничеството с други специалисти и организации е неминуем компонент от системата за социална работа, това дава възможност за откриване на алтернативни места за пребиваване, като домове за частично пребиваване на лица в риск.

4. ДИСКУСИИ

Специалната училищна превенция се развива, адекватна подкрепа към обектите на социалната подкрепа. Работата на социалните педагози от една страна има формален характер и обектите на социалната превантивна дейност в повечето моменти изпитват недоверие, затова интензивността на социалната подкрепа трудно може да се предвиди. В такива моменти е важна способността на социалният педагог да реагира адекватно, когато и където се налага. В работа със случай при деца и семейства в риск се прави преценка и диагностициране на конкретни механизми за действие.

Съдържателна страна на преценката определя етапите на социална дейност с конкретния случай в зависимост от проблематиката. Трудностите съпътстващи процесът на социалната работа със случай са свързани с основно с изготвянето на специфичното изпълнение на съставената програма в конфигурацията и на превантивна мярка, която трябва да бъде реализирана.

Преценката включва рационално и емоционално индикиране на изследваните данни т. е. субективен поглед на социалният педагог в контекста на взаимовръзката от наличните информационни показатели за обектите на превенция, при което се поставят границите на реалистичните нужди от помощ. Преценката се определя във взаимовръзка с значението на проблематичната ситуация, мотивацията за промяна, ресурсите в характера на обекта в риск, зоните на потребности, възможностите на близкото обкръжение, както и наличните ресурси на социалният педагог. Споделянето на преценката е необходимо и важно за съгласуването на изследователски и авторитетни намеси при нужда, предполагаемият характер на заключението от преценката, прераства в хипотетичен вариант на изход от рисковата ситуация, при което проверката се постига, чрез съгласувания процес на работа с обекта в риск. Механизмите за снижаване на субективната преценка, представляват обективността повлияваща се от точността на изследването, споделянето на плана за превантивно действие с децата и семействата в риск.

Фигура 1

За преодоляване на неправилното пречупване на обратната връзка в процеса на комуникация, можем да обърнем поглед към метода за превенция чрез психо гимнастика, именно социалната и индивидуалната работа разграничава личността, като ансамблирана от взаимодействие, при което в етапите на работа на социалният работник с деца с проблемно поведение се търсят алтернативи за справянето с проблема (виж. Фигура 1). В последствие той наблюдава, формулира аспектите на проблематиката, изработва и практически прилага плана за социална дейност, като поетапно оценява неговата резултатност. Социалното управление е един от основните методи на социалната дейностна практическа насоченост в аспекта на отговорност за реализация на поставените цели. В организациите за социално обслужване управленската работа в контекста на социалната дейност е целеустремена към повишаване на ефективността на професионалната идеология за подобряване на управленския систематичен апарат. В този аспект изкрystalизират следните проблематики, именно недостатъчните ресурси за социалната сфера, неадекватното политическо влияние, неадекватното на социалните перспективи управление в социалните институции и организации. Социалните организации, въздействат на хората да съхранят и развият себе си чрез разнообразни подходи. Социалната технология е вид действие извършвано от социалният педагог върху обекта на социалната дейност за целева промяна и технологичният подход за преодоляването на отклоненията в поведението на хората, поставящи се бе си и околните в риск.

Социалните технологии на социалната дейност са: методи на оценяване, което е експертно, като ръководство за протичане на интервю, организационни структури и програми за обслужване, създаване на физически

условия за обектите на социалната дейност, информационни системи и пр. Базата на сравнение в социалните организации е в зависимост от особеностите на обектите на превантивната социална дейност, позиции в работата, знания, контрол, взаимодействие, оценката и последиците в социалната сфера. Комуникативната играта заема също важно място, сред превантивните методи, за преодоляване на агресията у децата, нейните основни предимства са свързани с емоционалното разтоварване на индивида от емоциите, които го затормозават и блокират личностното му израстване.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В превантивен план, можем да се насочим към сигурността у децата и семействата в риск, която може да се постигне в известна насока, чрез безусловно добро отношение под формата на емпатия, приемане и загриженост, но приемането не трябва да се тълкува през погледа на одобрение, а в контекста на факта, че хората имаме повече общо отколкото различие и е значимо да се подкрепяме, когато това е необходимо.

В превантивен аспект установяване на контакт с деца и семейства в риск, преминава през множество проблемни аспекти, защото лицата в риск, игнорират наличието на проблеми, но обществото определя това и идентифицира проблемите при тях т. е. това са много често личности със социално неприемливо поведение. При което подкрепата се определя в два аспекта: **социално-проективен** аспект т. е. неприемливото поведение е предпоставка за нужда от помощно съдействие и **социално-превантивен** т. е. превенция в отклонението на поведението, както на самата личност, така и на други хора, които биха могли да са потърпевши. Видовете превантивни преценки при работа с деца и семейства в риск се подразделят на следните: оценка на нуждите т. е. ако се направи анализ на социалната дейност с деца в риск, преценките за действие са основани на диагнози от лекари, експертни комисии, педагози специалисти, понякога оценката на социалната институция и когато това е в нормативно постановено. По изискване се определя, дали съответното семейство отговаря на констатирани изисквания, за да е възможно детето му да бъде настанено в институция, ако това е наложително. С приемането на закона за закрила на детето, в аспекта на реформата на социалната работа с деца, е необходимо социалните работници и експерти да са в състояние на възможност да проучват комплексно проблематичните персонални ситуации, за да има адекватна оценка на потребностите (физиологични, сигурност, оцеляване, принадлежност, любов, самореализация, автономия и пр.) на детето и семейството. В превантивен аспект се реализира оценка от социалните работници и от институции, заведения с цел налагане на санкция, наказание, съд, комисия и пр. Този превантивен процес все още се прави от местните комисии за борба с противообществените прояви, след което се изготвят периодични преценки, отразяващи промените в границите на индивидуалните програми за работа с деца. За преодоляването на неправилното пречупване на обратната връзка в процеса на комуникация, трябва да отбележим факта, че хората реагират дисмодерационно, защото според перцептивните си възприятия, конкретизират една ситуация, гледайки от различен ъгъл и моделирайки ситуацията, тук и сега, на базата на миналия опит. На лицата в риск не трябва да бъдат поставяни обидни етикети, защото, това вътрешно ги оправдава да постъпват погрешно в някои ситуации.

ЛИТЕРАТУРА

- Александрова, Н. (2007). Педагогическа психология. Университетско издателство „Неофит Рилски”, Благоевград.
- Баткова, С. (2021). Интерактивните методи за запознаване на децата от предучилищна възраст с многообразието и уважение на различието в света. For getting to know preschool children with diversity and respect for differevce in world. В: Международна конференция the International Journal: „Scientific Papers”. Institute of Knowledge Management, Vol. 49., No.2, pp.241-454, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X.
- Божкова, В. (2019). Оптимизиране на формите на взаимодействие между семейството и училището чрез акцент върху когнитивно дисмодерационното общуване при децата от начална училищна възраст. В: V–та балканска научна конференция: "Наука - образование - изкуство през XXI -ви век" Университетско издателство: „Неофит Рилски”, Благоевград.
- Димитрова, Д., & Василева, К. (2013). Приятелството в живота на детето. В: сп. „Педагогика”, кн. 1.
- Дерижан, И. (2001). Технология на социалната работа с деца. Университетско издателство „Н. Рилски”, Благоевград.
- Златкова, В. (2009). Децата и семейството през погледа на социалният педагог. Издателство „Богина”, София.
- Лазарова, С. (2021). Обучението по наука в началното училище чрез ste (a) м подхода и проектно-базираното обучение. Science education in primary school through ste (a) м approach and project based

- learning. В: Международна конференция the International Journal: „Scientific Papers”. Institute of Knowledge Management, Vol. 49., No.2, pp.241-454, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X.
- Петров, Г. (2000). Детската престъпност. „Хермес”, София.
- Петрова, Н. (2001). Основи и методи на социалната работа. Рекламно-издателска къща „Литера”, София.
- Сотирова, В. (2011). Основи на социалната работа. Университетско издателство: „Неофит Рилски”, Благоевград.
- Ванџа, F. (2023). Help and protection of crime victims. В: Международна конференция the International Journal: „Scientific Papers”. Institute of Knowledge Management, Vol. 49., No.1, pp.1-244, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X.
- Cumgu, J., & Nahiymeri, V.(2021). Use of speech units in children with special need. В: Международна конференция the International Journal: „Scientific Papers”. Institute of Knowledge Management, Vol. 49., No.2, pp.241-454, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X.